

Elemzés

Törvénysértő módon működnek a Soros-szervezetek?

A külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény alapján ha az egyesület nem tesz eleget törvényi kötelezettségeinek, az ügyész a rá irányadó szabályok szerint felhívja a szervezetet arra, hogy a felhívás közlését követő 30 napon belül teljesítse a törvény szerinti kötelezettségeit.

Az első felhívás eredménytelensége esetén az ügyész ismételten felhívja 15 napos határidővel a törvény szerinti teljesítésére, és a határidő eredménytelen elteltét követő 15 napon belül az ügyész a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvényben foglaltak szerint bírság kiszabását kezdeményezi a nyilvántartó bíróságnál.

Fontos megjegyezni, hogy ilyen esetekben az ügyész az ismételt felhívást követően, az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (civil törvény), valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (civil nyilvántartási törvény) szabályainak megfelelő alkalmazásával, az arányosság követelményét szem előtt tartva jár el. Ez vonatkozik a Magyar Helsinki Bizottságra és bármely más, érintett szervezetre is.

Az ügyész ún. törvényességi ellenőrzést is gyakorol, amely nemcsak a szabályokra, hanem a civil szervezetek működésére is kiterjed. A meghozott belső szabályok nem lehetnek ellentétesek egy jogszabállyal sem, valamint a szervezet belső rendjével, létesítő okiratával a további belső szabályok, meghozott határozatok nem lehetnek ellentétesek. A működés vizsgálata azt jelenti, hogy azok a döntések, illetve akár „nem döntések” (az aktivitás hiánya is), amiket a szervezet bármelyik egysége, szerve,

működésében bármilyen jelentőségű résztvevő hozott (vagy nem hozott meg), összhangban van-e a létesítő okirattal (más belső szabályokkal) és a jogszabályokkal.

A civil törvény 11. § (4) bekezdése értelmében: a bíróság a törvényességi ellenőrzést gyakorló ügyész keresete alapján felosztatja az egyesületet, ha annak működése vagy tevékenysége a törvénybe ütközik. Itt kiemelendő, hogy a törvény 3. § (4) bekezdése értelmében az egyesülési jog alapján civil szervezet olyan tevékenység végzése céljából alapítható, amely összhangban áll az Alaptörvénnyel, és amelyet törvény nem tilt. Vagyis a szervezeteknek működésük során meg kell felelniük a törvényeknek.

A (6) bekezdés szerint a felosztatott egyesület a nyilvántartásból való törlésről rendelkező bírósági határozat jogerőre emelkedésének napjával szűnik meg.

A Helsinki Bizottság és több más külföldről finanszírozott szervezet hamar jelezte azon szándékát, hogy a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvényben foglalt regisztrációs kötelezettségének nem tesz eleget. 2018 januárjában összesen tizennégy civil szervezet közösen kérte a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságát, hogy állapítsa meg: a külföldi támogatásokról rendelkező „civilelles” törvény sérti a szervezetek alapvető jogait. Ezek a szervezetek ezt megelőzően együtt nyújtottak be panaszt az Alkotmánybírósághoz is ugyanezen törvény – szerintük a szervezeteket „megbélyegző” jogszabály – miatt. Így bár például a Helsinki Bizottság az inkriminált 2017-es törvény alapján külföldről támogatott szervezetnek minősül, nem szerepel a külföldről finanszírozott civilek listáján a Civil Információs Portálon.

Ehhez a viselkedéshez az érintett szervezetek magas uniós szintről is politikai támogatást kaptak. Ennek alapvető oka, hogy egyes NGO-k (pl. a Helsinki Bizottság) legalább akkora – sőt több esetben nagyobb – nemzetközi befolyással rendelkeznek, mint bizonyos nemzetállamok vagy nyíltan és vállaltan politikai szervezetek, hiszen magukat civilnek és függetlennek feltüntetve kerülhetnek a politikai szervezetekkel szemben helyzeti előnybe. A Helsinki Bizottság és a hozzá hasonló, Magyarországon is aktív szervezetek hálózatosodás útján teremtették meg legitimációjukat, és érték el végül azt, hogy a túlnyomóan Soros-háttérű NGO-k támogatása a 2021-2027-es uniós

költségvetési keretben – az Európai Parlament még 2019. január 17-én elfogadott határozata értelmében – háromszorosára emelkedhet. Ennek fényében nem különösebben meglepő az a gyakorlat, ahogy Brüsszel az általános intézményi befolyás, illetve egyes biztosok tevékenysége (pl. Frans Timmermans első alelnök) révén az utóbbi években védelmet nyújt az NGO-knak, és ez a ráhatás ott feszül az Európai Bíróság döntéshozóinak vállán is. Timmermans 2019. szeptember 5-én alig leplezetten még presszionálta is az Európai Bíróságot, amikor „az Unió jogi eszközeinek” fontosságáról és megerősítéséről beszélt az ún. jogállamisági vitában, azt érintve, hogy az Európai Bizottság Magyarországgal szemben több, a jogállamisággal összefüggő eljárást indított.

Az Európai Bizottság 2017 októberében – már a kötelezettségszegési eljárás második lépéseként – Magyarországgal szemben indokolással ellátott véleményt adott ki a külföldről támogatott civil szervezetekről szóló törvény miatt. Decemberben keresetet is indított Magyarországgal szemben az Európai Unió Bíróságán.

A Bizottságnak a civil szervezetekről szóló törvényre vonatkozó indokolással ellátott véleménye azt követően született, hogy az uniós testület 2017 júliusában felszólító levelet küldött az ügyben. A Bizottság jogi eljárást indított Magyarországgal szemben, mivel szerinte az nem teljesítette az alapszerződésekből eredő kötelezettségét a tőke szabad mozgására vonatkozóan, és hogy a külföldről finanszírozott civil szervezetekről szóló törvény közvetett diszkriminációt valósít meg és aránytalanul korlátozza a szervezeteknek juttatott külföldi támogatásokat. (Az Európai Bizottság ezen megállapítása tételesen nem igaz, a törvény ugyanis az érintett szervezetek pénzügyi és társadalmi átláthatóságát kívánja szavatolni.) A Bizottság továbbá úgy vélte, hogy a törvénnyel Magyarország megsérti az egyesülési szabadsághoz, a magánélet és a személyes adatok védelméhez való jogot is, amelyek szerepelnek az alapszerződések értelmezését segítő EU-s Alapjogi Chartában is.

A Bizottság azt követően határozott a második eljárási szakasz megindításáról, hogy Magyarország 2017 augusztusában válaszolt a testület felszólító levelére, és akkor gondos érvelést és az ügy figyelmes elemzését terjesztette elő. Az Európai Bizottság

kötelezettségszegési eljárást indított az ügyben, amely az uniós testület részéről azért is kaphatott erős politikai színezetet, mivel az elmúlt években nyújtott EU-támogatások révén (például a migráció kapcsán) maga is összefonódott az érintett szervezetek jelentős részével, amikor százmilliókkal támogatta a működésüket. Ez pedig annak gyanúját is fölveti, hogy egyes NGO-k bennfentes információkhoz juthattak különböző csatornákon keresztül. Ami a Magyar Helsinki Bizottságot illeti, ez a politikai összefonódás jól szemléltethető: a Soros György milliárdos üzletember Nyílt Társadalom Alapítványaitól származóan csak 2016-ban 250 millió forintnyi forráshoz jutó „helsinkiseket” az Európai Bizottság is bőkezűen támogatta.

Az ügy új fejleménye, hogy a Bizottság által indított kötelezettségszegési eljárásban, 2019 januárjában, az Európai Bíróság spanyol főtanácsnoka, Campos Sánchez-Bordona által tett indítvány szerint a civil szervezetek külföldi támogatását érintő magyar jogszabály a tőke szabad mozgása korlátozásának minősül, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának több rendelkezését is sérti, ezért nem egyeztethető össze az uniós joggal. A főtanácsnok álláspontjával szemben, az uniós elsődleges joga alapján sem kifogásolható a kritizált törvényi szabály: a tőkemozgással kapcsolatos – ideértve az Unión belüli tőkemozgásokat – egyedüli indokolt általános korlátozásokat, az EUMSZ 65. cikke rögzíti, és ebben a többi közt a közrend vagy a közbiztonság által indokolt intézkedések is szerepelnek.

A főtanácsnoki indítvány elvileg nem köti a bíróságot, a testület csak most kezdi meg az ügy tárgyalását – az Európai Unió intézményeiben fennálló lobbiviszonyok alapján azonban nem ok nélkül feltélezhető, hogy egyes érdekcsoportok a döntés tárgyalása idején 'megdolgozzák' (befolyásolni kívánják) a bírósági döntést meghozó személyeket. Az egész jelenség abszurd és veszélyes mivolta abban áll, hogy a külső szereplők (az uniós intézményekkel szorosan összefonódó NGO-k) nyíltan támadják a nemzeti szuverenitást, és ehhez Brüsszel támogatja azt is, hogy a Soros-féle szervezetek de facto semmibe vegyék a magyar törvényeket, jelentős finanszírozást is biztosítva.

A Helsinki Bizottság kaphatott szerepet például a „Hozzáférés a jogi segítséghez és a rehabilitáláshoz” elnevezésű migrációs program megvalósításában, amely a kelet-

mediterrán és balkáni útvonalon érkező migránsok patronálását, és a program értelmezése szerint az érintett speciális csoportokba tartozók „jogellenes fogva tartásának felszámolását” tűzte ki célul. A tranzitzőnákra kiterjedő 24 hónapos programhoz 134 millió forintnak megfelelő támogatást nyújtott az Európai Bizottság.

A külföldről támogatott civil szervezetekről szóló törvény az átláthatóságot kívánta biztosítani, amit a Helsinki Bizottság és más szervezetek brüsszeli háttértámogatással akadályozni kívánnak. A törvény ugyanis kötelezettségeket vezetett be az évente 7,2 millió forintot (mintegy 24 000 eurót) meghaladó külföldi finanszírozásban részesülő civil szervezetek egyes kategóriái tekintetében, amelyek értelmében nyilvántartásba kell vetetniük magukat, és valamennyi közleményükben, weboldalukon és sajtóanyagukban „külföldről támogatott szervezatként” kell magukat megjelölniük. Az érintett civil szervezeteknek továbbá be kell jelenteniük a magyar hatóságoknak a külföldről kapott finanszírozással kapcsolatos konkrét információkat.

A magukat jogvédőnek, civilnek tartó szervezetek a törvényi kötelezettségek szándékos figyelmen kívül hagyásával éppen a jogbiztonságot és a polgároknak a civil szféra társadalmi átláthatóságába vetett hitét – politikai természetű működésük révén a valódi civil jelleget – ássák alá.

